

Abja lasteaia hädaolukorra lahendamise plaan ehk kriisiplaan

Õpetajate ja teiste lasteaia töötajate ülesanded hädaolukorras

Laste ja lasteasutuse töötajate vaimset ja füüsilist turvalisust ohustavate olukordade lahendamine ja meetmete rakendamine toimub lasteaia kriisimeeskonna poolt vastavalt hädaolukorra lahendamise plaanile.

Lasteaia hädaolukordade lahendamise plaan vaadatakse kord aastas üle ja vajadusel täiendatakse (kriisimeeskond). Plaaniga on võimalik tutvuda lasteaias.

Kriisiplaan on koostatud lasteaia tegevusvalmiduse suurendamiseks ja tööjaotuse selgitamiseks võimaliku kriisiolukorra tekkides.

Sisukord

Olulised kontaktid	4
Andmed lasteaia kohta.....	5
Kogu lasteaeda haaravad ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad	6
Õnnetus lasteaias või õppekäigul.....	6
Esmaabi ABC.....	7
Elustamise ABC.....	7
Lapse kadumine.....	9
Lapserööv	9
Agressiivne isik lasteaias	10
Joobes isik lasteaias.....	11
Äkkrünnak.....	12
Rünnakut avastades	12
Äkkrünnak, varjumine	12
Äkkrünnak õuealal.....	13
Äkkrünnak, evakueerumine	13
Suhtlemine meediaga.....	13
Tulekahju	14
Avastades tulekahju:	14
Evakuatsioonihäire	14
Ohtliku evakuatsiooni asemel rühma varjumine	14
Suitsuse koridori läbimine evakueerudes	14
Pommikahtlase eseme leid.....	15
Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral.....	15
Äkkrünnaku ähvardus.....	16
Pommiähvardus.....	17
Muud kriisisituatsioonid.....	18
Surm	18
Lapse surm.....	18
Õpetaja või lasteaia töötaja surm	18
Lapse lähedase surm	19
Lasteaia töötaja lähedase surm.....	19
Lapse raske haigus.....	20

Vaimne vägivald	20
Füüsiline vägivald	21
Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus	21
Seksuaalse väärkohtlemise kahtlus	22
Haigused ja esmaabi.....	22
Astmahoog	22
Diabeet ehk suhkruhaigus	22
Hüperglükeemia	23
Hüpoglükeemia	23
Epilepsiahoog	23
LISA 1 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet.....	25
LISA 2 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet	27

Olulised kontaktid

HÄIREKESKUS 112

Helistades 112 räägi:

- Mis on juhtunud?
- Kus? Täpne aadress või lasteaia nimi
- Kas keegi on viga saanud?
- Oma nimi ja telefoninumber (et sulle saaks tagasi helistada)
- Vasta küsimustele lühidalt ja täpselt!
- Ära katkesta ise kõnet!

Lasteaia kriisimeeskond:

1. Direktor - Kairi Nigol +37256674776
2. Kõik õpetajad

Esmaabiandjad on kõik töötajad (koolitus 2020)

Kontaktisikud väljaspool lasteaeda

Abivallavanem, piirkonna valdkonnajuht Arvi Meidla 435 4793, 523 8596
arvi.meidla@mulgivald.ee

Piirkonna Noorsoo- ja sotsiaaltöõspetsialist Maie Bratka 435 4786, 511 8695
maie.bratka@mulgivald.ee

Vallasekretär/jurist piirkonnakantselei juht Milja Janson 435 4788 milja.janson@mulgivald.ee

Viljandi prefektuuri noorsoopolitseinik Elerin Tetsmann tel 4338931
elerin.tetsmann@politsei.ee

Andmed lasteaia kohta

Lasteaia aadress: Aia 24, Abja-Paluoja, 69403 Mulgi vald
„hädaolukorra lahendamise plaan ehk kriisiplaan“ juhendi asukoht: Tuletõrjekapp.

Varjumishäire kirjeldus: suuline
Varjumishäiret saab anda (kes? kust?): vastutav isik oma töökohast

Tulekahju häiresignaali kirjeldus: katkestamatu helisignaal

Häiresignaal evakueerumise algatamiseks: katkestamatu helisignaal

Täiendav signaal evakuatsioonihäire kinnitamiseks: korduv katkestamatu helisignaal

Turvaline kogunemiskoht evakuatsiooni korral: majaes veetorni juures

Alternatiivne kogunemiskoht sõltuvalt ilmastikuoludest, tuule suunast või õnnetuse asukohast, kuhu lapsed viia või sõidutada, asub: Abja Kultuurimaja Pärnu mnt. 28, Abja-Paluoja

Evakuatsiooni juhi eraldusriietus sündmuskohas tegutsemiseks: valgust peegeldav vest

Kogu lasteaeda haaravad ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad

Õnnetus lasteaia või õppekäigul

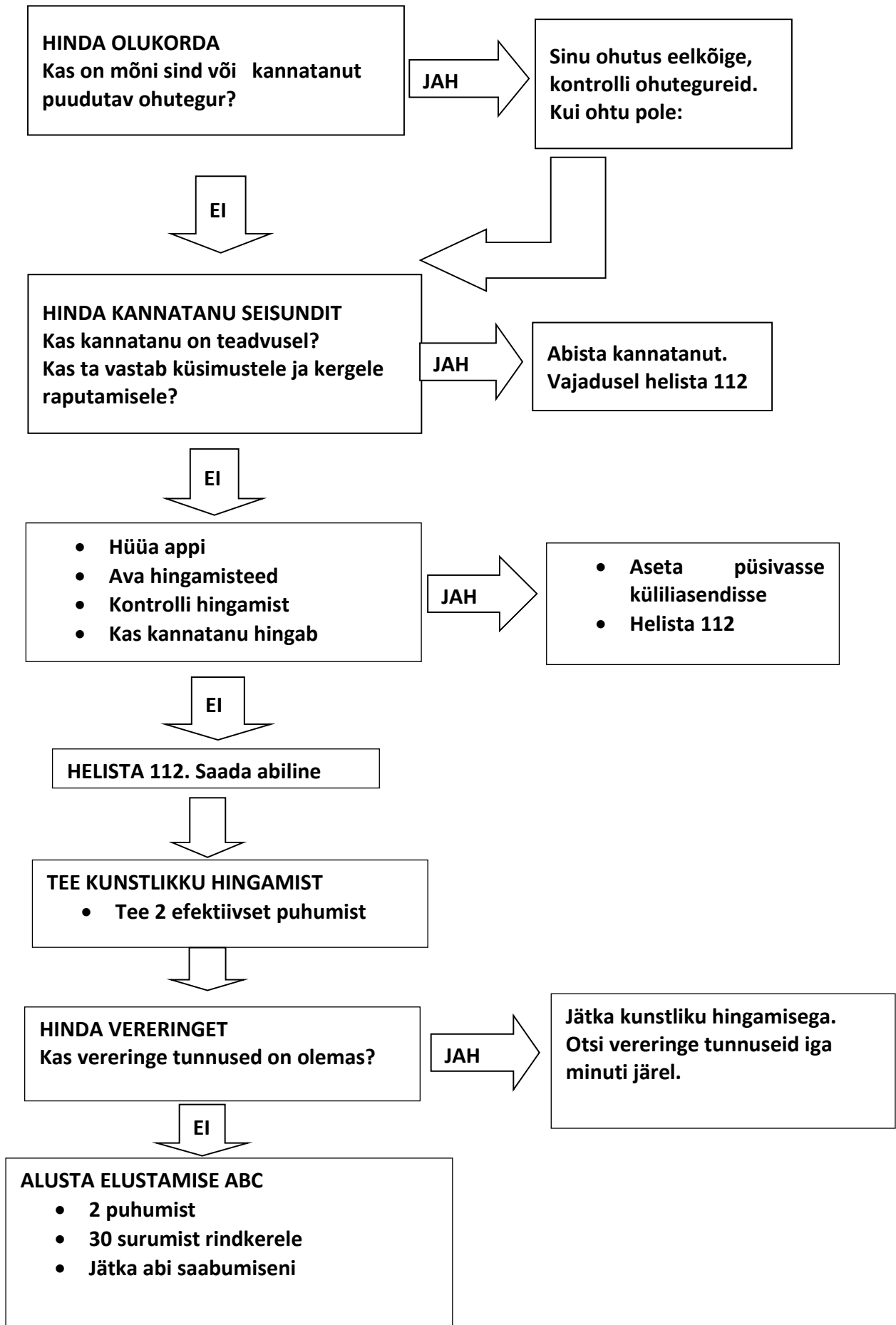
Õnnetuse puhul:

1. anna esmaabi,
2. vajadusel kutsu kiirabi,
3. eralda kannatanu teistest lastest,
4. kui õnnetus on tõsine, teavita koheselt ka lasteaia direktorit ning järgi tema korraldusi,
5. teavita lapsevanemaid,
6. fikseeri kellaeg.

Õnnetuse järgselt:

7. jälgi, kas juhtunu oli laste jaoks traumeeriv,
8. vajadusel käsitle teemat - räägi kogu rühmaga või õnnetusega kokku puutunud lastega individuaalselt,
9. õnnetuse käsitlemiseks kasuta vajadusel spetsialistide abi,
10. jälgi, kas on märke sellest, et juhtunu polnud õnnetus, vaid kiusamise tagajärg - tegele probleemiga koheselt,
11. tuvasta, kas õnnetuses oli keegi süüdi või tunneb ennast süüdi olevat - aita lapsel leida võimalus süütundest vabandada või paku vajadusel tuge, et ta ei jääks süüd kandma,
12. pane tähele, kas õnnetus põhjustas konflikti laste vahel – aita konflikt lahendada.

Esmaabi ABC

Elustamise ABC

Kui kannatanu on võõras ja puudub spetsiaalne kaitsemask, siis suust suhu hingamist ei tehta ja piirduakse vaid kaudse südamemassaažiga.

A – hingamisteede avamine

- Aseta oma üks käsi kannatanu otsmikule ja painuta tema pead õrnalt tahapoole.
- Eemalda kannatanu suust võõrkehad (hambaproteesid, okse, toit jne).
- Aseta oma sõrmeotsad kannatanu lõua alla ja tõsta lõug ette-üles.
- Kontrolli, kas kannatanu nüüd hingab.
- Kui kahtlustad lülisamba kaelaosaga vigastust, ära pead tahapoole kalluta, vaid ava hingamisteed tõstes ainult õrnalt alalõuga.

B – kunstlik hingamine

- Aseta oma üks käsi kannatanu lõua alla ja teine laubale, surudes sellega pea kuklasse ja lõua ette-üles.
- Laubal oleva käe sõrmedega suru kinni tema ninasõõrmed.
- Suru oma avatud suu tihedalt ümber kannatanu avatud suu.
- Puhu õhk ühtlaselt kannatanu suhu ja jälgi, et tema rindkere samal ajal kerkiks.
- Tõsta hetkeks oma pea ja lase kannatanul ise välja hingata.
- Korda sissepuhumist teist korda.

C- kaudne südamemassaaž

- Aseta kannatanu selili kõvale alusele.
- Lasku põlvili kannatanu kõrvale.
- Aseta oma ühe labakäe tüvi kannatanu rinnaku keskele.
- Aseta oma teise labakäe tüvi esimese käe peale ja seo sõrmed omavahel.
- Suru sirgete kätega kannatanu rinnakule nii, et rindkere vajuks 4-5 cm.
- Vajuta nii 30 korda kiirusega umbes 100 survet minutis käsi kannatanu rindkerelt eemaldamata.
- Surve ja survest vabastamise vahekord on 1 : 1.
- Pärast seda tee jälle 2 õhu sissepuhumist kopsudesse.

Jätka elustamist kiirabi saabumiseni või kuni kannatanu hakkab ise hingama ja pulssi on tunda.

Juhul kui kaitsemaski ei ole käepärast ja suust suhu hingamine ei ole elustajale tänapäeva tingimustes turvaline, on parem teha ainult südamemassaaži, kui üldse mitte elustada. Kannatanu ellujäämise võimalus on suurem ka siis, kui elustatakse ilma kunstliku hingamiseta.

Lapse kadumine

1. Uuri lastelt
 - Kas keegi ei märganud lapse lahkumist?
 - millal kadunud kaaslast viimati nähti?
 - kus kadunud kaaslast viimati nähti?
 - kas keegi teab, kuhu kadunud laps läks?
 - kas keegi teab, miks kadunud laps ära läks (konflikt, keegi kutsus, tahtis koju minna vmt)?
2. Alusta koheselt lapse otsimist lasteaia lähiümbrusest. NB! Teised lapsed ei tohi jääda järelvalveta!
3. Teavita häirekeskust numbril 112 ja tegutse vastavalt politseilt saadud juhistele. **Kui lapse asukoha ja olukorra kohta puudub ka lapsevanematel info, on õpetaja kohustatud teavitama politseid, ka juhul, kui vanem ei soovi teavitamist, sest lapse elu ja tervis võivad olla ohus.**
4. Informeeri juhtunust lapsevanemaid, uuri, kas neil on kadunud lapse kohta infot.
5. Informeeri lasteaia direktorit.
6. Kui kadunud laps leitakse, informeeri sellest kõiki osapooli, otsimine katkestatakse.

Ära mine last ise otsima, jättes ülejäänud lapsed üksi!

Järeltöö

1. Aruta juhtunut lapsega, et ta mõistaks olnud situatsiooni tõsidust. Välti süüdistamist ja lapsega riidlemist, see ei aita tal olnut mõista ja oma tegude eest vastutust võtta.
2. Vajadusel käsitle juhtunud rühmas.

Lapserööv

Rööv tundmatu (võõra) isiku poolt

1. Teavitada häirekeskust lühinumbril 112.
2. Anna lapseröövist teada lasteaia juhtkonnale või kriisimeeskonna juhile.
3. Küsitle lasteaia töötajaid, et selgitada, kas nähti isikut, kes lapse kaasa viis.
4. Lapseröövi toimumisest teavitab lapse vanemat/vanemaid politsei.
5. Lapseröövi korral teatada politseile:
 - 1) olukorra kirjeldus,
 - 2) lasteaia aadress,
 - 3) võimalusel röövija nimi, telefon, kodune aadress,
 - 4) isikukirjeldus (riietus, kasv jne),
 - 5) liikumissuund,
 - 6) transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
 - 7) lasteaiast koos lapsega lahkumise aeg.

Nn rahuliku röövija (lapsevanema) korral, kellel on lähenemiskeeld (hooldusõigus, otsustusõigus või esindusõigus):

1. alusta vestlust, püüa rahulikult olukorda selgitada,

2. võida vesteldes aega,
3. lapse kaasa võtmist ei tohi füüsiliselt takistada, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust,
4. püüa või võimalusel palu kellelgi helistada teisele lapsevanemale,
5. kui teist lapsevanemat pole või temaga ei saa kontakti, pöördu Viljandi prefektuuri noorsoopolitseiniku Elerin Tetsmann'i poole tel 4338931,
5. eemalda võimalusel laps tekkinud olukorrast või suundu röövijaga teise ruumi,
6. teata teistele lasteaia töötajatele röövist, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas,
7. teata röövist lasteaia juhtkonnale või kriisimeeskonna juhile,
8. peale röövija lahkumist helista 112 ja anna edasi teadaolev info lahkunud isiku kohta ja vasta rahulikult häirekeskuse küsimustele.

Juhul, kui ühel lapsevanematest on lapsega suhtlemine juriidiliselt tõkestatud (nt puudub või on piiratud esindusõigus, on kohaldatud lähenemiskeeld vms), peab lasteaed selleks, et seadust täita, omama koopiaid seda puudutavatest dokumentidest.

Algatus ja kirjalik taotlus peavad sel juhul tulema lapsevanemalt, kellel on seadusest tulenev esindusõigus.

Agressiivne või röövi käigus agressiivseks muutunud röövija (lapsevanem), kellel on lähenemiskeeld:

1. Helista 112, kui röövija ähvardab, karjub ja käitub solvavalt.
2. Teata teiste rühmade õpetajale agressiivsest isikust lasteaias, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas ja tagada nii teiste laste ja õpetajate turvalisus.
3. Teata röövist lasteaia juhtkonnale või kriisimeeskonna juhile.
4. Eemaldada võimalusel laps tekkinud olukorrast või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.
5. Ära takista füüsiliselt lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
6. Lapseröövi toimumisest teavitab lapse teist vanemat politsei.

Agressiivne isik lasteaias

1. Helista 112, kui agressiivne isik ähvardab, karjub ja käitub solvavalt.
2. Teata kriisimeeskonna juhile või lasteaia juhtkonnale või teiste rühmade õpetajale agressiivsest isikust lasteaias, et takistada tema võimalikku liikumist majas ja tagada nii teiste laste ja õpetajate turvalisus.
3. Eemalda võimalusel lapsed tekkinud olukorrast või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.

Joobes isik lasteaias

1. Võimalusel keeldu last üle andma lapsevanemale või tema poolt volitatud täiskasvanud isikule, kes on märgatavate joobetunnustega.
2. Hoidu füüsiliselt takistamast lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
3. Helista või palu kaastöötajal helistada lapse teisele vanemale, et teda informeerida ja paluda tulla lapsele järele.
4. Vestle joobetunnustega isikuga, et võita aega ning hinnata isiku käitumist, meeleolu, võimalust teda mõjutada.
5. Kui joobes isik muutub agressiivseks, liigu teise ruumi või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.
6. Helista 112, kui isik juhib sõidukit või muutub agressiivseks. Teata häirekeskusele:
 - olukorra kirjeldus,
 - lasteaia aadress,
 - võimalusel isiku nimi, telefon, kodune aadress,
 - liikumissuund,
 - transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
 - lasteaiast koos lapsega lahkumise aeg.
5. Kui alkoholijoobes isiku käitumine kasvab üle äkkrünnakuks, siis tegutseda vastavalt juhendile „Lasteaia tegevus äkkrünnaku korral“.

Pea meeles:

Lapsevanemaga probleemi lahendades ei tohi laps või teised rühma lapsed olla kuuldekauguses. Probleemi kordumisel on vaja pidada nõu omavalitsuse lastekaitsetöötajaga.
NB! Kõige olulisem on tagada laste ja ka täiskasvanute turvalisus.

Äkkrünnak

Rünnakut avastades

Võimalusel varju, vajadusel põgene. Kui lapsed on turvaliselt peidus või evakueeritud, siis teavita 112.

Äkkrünnak, varjumine

(kasutada, kui lasteaias on äkkrünnaku puhul otsustatud kasutada varjumisstrateegiat)

1. Jää rahulikuks ja kutsu kõik lapsed enda juurde.
2. Lukusta uks.
3. Tõmba kardinad akende ette.
4. Eemaldu lastega udest ja akendest ning püsige võimalikult vaikselt ja madalal, varjuda laudade, kappide, riiulite taha.
5. Jää ootama politsei saabumist. NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või lasteaia juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

Ära püüa ründajaga kontakteeruda! – maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga

Ära mine rühmast välja esmaabi andma! - see võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias.

NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub evakuaatsioonihäire, pead sina ise otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

Käitumine varjumise ajal:

1. Ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel.
2. Võimalusel leia lastele mingi tegevus.
3. Fikseeri varjumise alguse kellaaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem.
4. Anna lastele teada, et vanematega kontakteerub esimesel võimalusel lasteaia direktor.
5. Lülita oma telefon hääletule režiimile, võimalusel helista 112, anna teada enda asukohast ja varjajate olukorrast. Vajadusel kasuta selleks lapse telefoni, mis jääb hääletul režiimil sinu kätte.
6. Kui Sul on infot kurjategija liikumisest, edasta see 112.
7. Kui keegi ruumis olijatest vajab arstiabi, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias.

NB! Juhul, kui rühma ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmisel ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik lukustada!

Äkkrünnak õuealal

- Kutsu võimalikult kiiresti kõik rühma lapsed enda juurde.
- Liigu ohust kaugemale, vali kõige ohutumana tunduv suund.
- Varju sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda, võimalusel kokkulepitud kogunemiskohta.
- Jälgi, et kõik lapsed on sinuga.
- Esimesel võimalusel anna numbril 112 teada:
 - mis rühmaga sa koos oled,
 - mitu last on koos sinuga.
- edasi käitu vastavalt varjumise juhendile.

Majja varjuda võib vaid juhul, kui oled kindel, et ründaja ei viibi majas.

Äkkrünnak, evakueerumine

(kasutada, kui lasteaias on äkkrünnaku puhul otsustatud kasutada varjumisstrateegiat)

1. Jää rahulikuks ja kutsu lapsed enda juurde.
2. Evakueeru koos lastega liikudes mööda kindlaksmääratud evakuatsiooniteed. Evakuatsiooniteel ohu avastamise korral liigu kiiresti ohust eemale ning kasuta mõnda muud evakuatsiooniteed (vajadusel improviseeri ja mõtle evakuatsioonitee ise välja).
3. Kasuta võimalikult varjatud teid.
4. Liigu kokkulepitud kogunemiskohta või sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda.
5. Kogunemiskohas pöördu infot koguva õpetaja poole ja edasta teave:
 - mis rühm jõudis kogunemiskohta;
 - mitu last on koos sinuga;
 - kas keegi on puudu.
6. Kui sa liikusid mujale, edasta nimetatud teave ja enda ning laste asukoht ja olukord numbrile 112.

Suhtlemine meediaga

Äkkrünnaku lahendamine kuulub politsei vastutusalasse. **Meediapäringutele vastab ainult politsei kõneisik või lasteaia direktor, kes annab politseiga kooskõlastatud infot.**

Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:

1. ütle oma nimi ja amet,
2. kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele **ainult** politsei kõneisik või lasteaia direktor.

Kõigil täiskasvanutel on kohustus kaitsta lapsi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest.

Tulekahju

Avastades tulekahju:

1. Päästa vahetus ohus olijad ning jaga ülesanded kui abistajaid on rohkem;
2. anna evakuatsioonihäire;
3. helista 112;
4. kustuta esmaste tulekustutusvahenditega;
5. teavita lasteaia direktorit;
6. naase võimalikult kiiresti oma rühma juurde ja võimalusel evakueeri lapsed suundudes kokkulepitud kogunemiskohta.

Evakuatsioonihäire

1. Säilita rahu.
2. Evakueeru koos lastega.
3. Kui koridoris on suitsu, kontrolli enne õpilaste evakueerimist, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu. Suitsu sisse ei tohi üldjuhul evakueeruda!
4. Sulge aknad ja ukсед, ära lukusta!
5. Võta kaasa rühma nimekiri.

Kogunemiskohas:

1. Kontrolli laste kohalolekut.
2. Kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või lasteaia direktor annab järgmised korraldused.

Ohtliku evakuatsiooni asemel rühma varjumine

1. sulge rühma uks;
2. anna lastele korraldus liikuda akende juurde ja teha ennast aknast nähtavaks;
3. võimalusel teavita 112 või 5667 4776 lasteaia direktorit teie olukorrast;
4. kata uksepraod ja avaused niiskete rätikute või riidetega, et takistada suitsu ligipääsu klassi;
5. ava aken tuulutamiseks;
6. suitsu täis ruumis hoidke madalale, kus õhk on puhtam;
7. .Kutsuge aknast abi!

Suitsuse koridori läbimine evakueerudes

1. võimalusel tee eelnevalt kindlaks, milline evakuatsiooniteekond on väljumiseks kõige ohutum, **otsese suitsu sisse üldjuhul ei evakueeruta ja oodatakse päästmist läbi akna;**
2. kui pead läbima suitsuse koridori, hoia madalale, kus õhk on puhtam;
3. kata suu ja nina niiske riidega;
4. liikudes toeta käega vastu seina, et säilitada õige suund;
5. rühm peab püsima koos;
6. hoonest välja jõudes tuleb liikuda kokkulepitud kogunemiskohta;
7. kogunemiskohas kontrolli, et kõik ruumist väljunud lapsed on sinuga, edasta info õppealajuhatajale

Pommikahtlase eseme leid

- 1. Ära puuduta ega liiguta eset! Eemaldu sellest. Anna korraldus ka teistele sellest eemaldumiseks!**
2. Teata leiust 112, anna võimalikult täpne eseme ja selle asukoha kirjeldus - helistamiseks eemaldu esemest, ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiosidevahendit vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest.
3. Teavita leiust lasteaia kriisimeeskonna juhti, kes alustab evakueerimist.

Ära puuduta ega liiguta kahtlast eset!

Ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiojaama vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest!

Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral

1. Võimalusel ava aknad, plahvatuse korral on kahjustused siis väiksemad.
2. Vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vmt).
3. Kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust politseitöötajat, päästeteenistust või lasteaia kriisimeeskonda.
4. Võta kaasa rühma nimekiri.
5. Võta kaasa isiklikud asjad – ruumi vabastamine kottidest jmt lihtsustab ruumi edasist kontrolli.
6. Kogunemiskohta jõudes kontrolli kõigi kohalolekut ja edasta infot koguvale õpetajale teave, kui palju oli lapsi oli rühmas, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

Äkkrünnaku ähvardus

Ringlevad kuulujutud ähvardusest, ohumärgid loovtöodes vmt.

1. Täpsusta infot.
2. Teavita 112.
3. Teavita lasteaia direktorit.
4. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvardusega, teavita ähvardusest ikkagi kindlasti lasteaia direktorit.

Kui sul on kahtlus, et keegi plaanib ükskõik mis moel rünnakut, aga kahtled ähvarduse tõepärasuses või info piisavuses, räägi kahtlustest ikkagi kindlasti direktorile!

Telefoni teel edastatud ähvardus

1. Jää rahulikuks.
2. Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik.
3. Samaaegselt püüa teavitada häirekeskust numbril 112 (palu lähedalolijate abi vmt).
4. Püüa teada saada, pane kirja:
 - Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaaeg) ?
 - Kus rünnak toimub?
 - Kuidas võib rünnak toimuda ?
 - Mis eesmärgil?
 - Kas ründaja on juba sündmuskohal?
 - Kes on helistaja?
 - Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jmt.
5. Pärast kõne lõppu teavita 112 ja lasteaia direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita ikkagi direktorit.
6. Esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimiseks ankeet (vt lisa 1).

NB! Kui ähvardaja kavatseb rünnata kohe, anna viivitamatult varjumishäire ja teavita kohe 112.

Kirja teel edastatud ähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile / salvesta kiri.
3. Teavita lasteaia direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus

1. Salvesta ähvardus või vestlus, mille käigus ähvardati.
2. Märgi juurde portaal, kus ähvardus edastati.
3. Fikseeri ähvarduse edastamise kellaaeg .
4. Teavita koheselt 112 ja edasta salvestatud materjal.
5. Teavita lasteaia direktorit.

Ära sulge portaali ähvardust salvestamata!

Pommiähvardus

Telefoni teel edastatud pommiähvardus

1. Säilita rahu.
2. Võimalusel teavita paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedalolijale käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedalolev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112 vmt).
3. Numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number.
4. Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata.
5. Kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib:
 - Kus lõhkeseadeldis asub?
 - Milline välja näeb?
 - Kuidas ja kes käivitab seadeldise?
 - Millal plahvatab (kellaaeg)?
 - Millal ja kes selle pani?
 - Mis on pommipaneku eesmärk?
 - Kas ähvardaja nõuab midagi?
 - Kes on helistaja?
6. Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jmt.
7. Teavita lasteaia direktorit.
8. Esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimise ankeet (vt lisa 2)

Suusõnal edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed.
3. Teavita lasteaia direktorit.

Kirja teel edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile.
3. Teavita lasteaia direktorit.

Muud kriisisituatsioonid

Surm

Lapse surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
2. Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
3. Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust lasteaia töötajaid.
4. Lipp langetatakse poolde masti.
5. Lähtuvalt olukorrast kaalutakse vanemates rühmades, kas korraldada mälestuskogunemine. Talitust ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
6. Sõltuvalt sellest, kus ja mil viisil sündmus aset leidis, otsustatakse kas ja kuidas teavitada lapsi.
7. Kriisimeeskond teavitab kõiki rühma lapsevanemaid rühmakaaslase surmast.
8. Rühma õpetajale võib vajadusel abiks olla keegi lasteaia kriisimeeskonna liikmetest.
9. Rühma õpetaja ja kriisimeeskond otsustab, kes võtab ühendust lahkunu perekonnaga, et
 - avaldada kaastunnet
 - informeerida lasteaias tehtavast
 - läbi arutada võimalik lasteaiapoolne abi ning perekonna soovid seoses mälestusrituaalidega lasteaias, õpetajate osalemisega matustel jmt.
10. Rühma õpetaja avaldab rühma poolt kaastunnet lapse omastele (kaastundeavaldus),
11. Kriisimeeskond avaldab kaastundeavalduse lasteaia poolt.

Kaaslase surmast rääkimine

- Enda rahulikkus loob turvalise olukorra.
- Räägi kogu tõe otse ühe lausena (võid lauset korrata mitu korda).
- Välti abstraktseid väljendeid nagu uinunud, puhkama läinud vmt. Räägi surmast otsesõnu (sõnaga surm).
- Räägi lastele, mis edasi hakkab toimuma.
- Räägi lastele leina reaktsioonidest – mõtetest ja tunnetest.
- Lase lastel oma tundeid väljendada.
- Soovita lastel rääkida vanemate või sõpradega.
- Räägi lastega, kelle poole võivad nad vajadusel pöörduda, kui nad soovivad juhtunust rääkida. Räägi ka, millist välist abi võiks kasutada, kust võiks välist abi leida.
- Võta arvesse laste kultuuri, tausta ja olukorda.
- Ole teadlik enda stressireaktsioonidest. Kui mingil põhjusel on raske üksi lastega juhtunut käsitleda, kutsu appi kolleeg või kriisimeeskonna liige.

Õpetaja või lasteaia töötaja surm

1. Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
2. Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
3. Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust lasteaia töötajaid.

4. Lasteaia direktor või kriisirühma liige räägib juhtunust selle rühma lastele, kelle õpetaja lahkunud oli.
5. Lahkunud õpetaja rühmale leitakse võimalikult kiiresti tugiisik.
6. Lastele antakse võimalus oma mõtetest ja tunnetest rääkida, vajadusel kaasatakse psühholoog.
7. Lipp lastakse poolde masti.
8. Sobivasse kohta (nt lasteaia fuajeesse) võib kriisimeeskonna soovitusel asetada lahkunu foto, küünal (võimalusel musta lindiga), lilled ja/või sissekannete tegemiseks mälestuste raamat.
9. Kriisimeeskonna otsusel viiakse läbi mälestuskogunemine. Kogunemist ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
10. Vajadusel teatakse juhtunust kirjalikult kodudesse või kutsutakse kokku lastevanemate koosolek.
11. Töötajad lepivad koostöös kriisimeeskonnaga kokku konkreetsetes tegevustes (kaastundeavaldused, matused).
12. Direktor lepip omastega kokku lasteaia töötajate võimaluse osaleda matustel.
13. Kriisimeeskond arutab läbi vajalike tugiteenuste organiseerimise ja vajaduse järeltöö osas.

Lapse lähedase surm

1. Direktor, kriisimeeskonna liige või rühma õpetaja kinnitab teate tõepärasust lapse lähedaste käest.
2. Kui laps ei tea veel juhtunust, kutsutakse lasteaeda keegi lapse lähedastest, kes lapsele juhtunust räägib.
3. Last ei jäeta mingil juhul üksi: hoolitsetakse, et tal oleks võimalik olla täiskasvanu läheduses.
4. Õpetaja võib rääkida juhtunust rühma lastele, kui on saadud luba laste omastelt.
5. Õpetaja räägib rühmakaaslastega ja selgitab, kuidas käituda leinajaga.
6. Õpetaja vestleb lapsega ja annab teada talle võimalusest alati tema poole pöörduda, kui laps soovib juhtunust rääkida, lastes lapsel oma tegelikke tundeid välja elada.
7. Õpetaja jälgib lapse ja ka kaaslaste toibumist ja võimaliku toe vajadust. Soovitab professionaalset abi, kui selleks on vajadus.
8. Lähimase kaotanud lapse jaoks võib olla argiste toimingute tegemine pikka aega raskendatud. Jälgi, kas lastele võib olla vajalik organiseerida psühholoogiline järeltöö.
9. Aita lapsel võimalikult kiiresti tavaelu rutiini tagasi pöörduda. Samas on tähtis, et lapse individuaalseid leinareaktsioone aktsepteeritakse.

Lasteaia töötaja lähedase surm

1. Lasteaia direktor informeerib vajadusel töökaaslast, olles enne läbi rääkinud leinava töötajaga.
2. Kui teade tuleb keset tööpäeva, saadetakse töötaja vajadusel koju või haiglasse/sünnimuskohale.

3. Direktor räägib vajadusel töötajaga juhtunust ja tööle naasmisest
4. Arutatakse töötajaga, kas ja kuidas teavitada lapsi või kuidas teemat lasteaias käsitletakse, arvestades tema soovi.
5. Rühma teine õpetaja teavitab lapsi, kui töötaja peab olema pikemat aega töölt eemal.
6. Kriisimeeskond avaldab kolleegide poolt kaastundeavalduse.
7. Leinaja tööle naastes pea meeles:
 - Leinav töökaaslane vajab rahu ja tuge, mitte vältimatult sõnu, liigne tähelepanu võib olla koormav.
 - Argirutiini jätkumine on leina puhul toetav.
 - Ole tähelepanelik ja märka muutusi leinava töökaaslase igapäevases olekus ka hiljem.

8. Vajadusel leitakse võimalused vähendada leinaja töökoormust või korraldatakse ümber tööjaotus.

Lapse raske haigus

1. Teate saanud töötaja informeerib lasteaiadirektorit.
2. Teate tõepärasust täpsustatakse lapse lähedastega.
3. Kriisimeeskond koguneb vajadusel.
4. Vajadusel ja lapsevanema loal räägitakse teistele rühma lastele.
5. Laps jätkab lasteaias käimist, kui ta on selleks võimeline ja juhul, kui lapsevanem seda soovib.
6. Lapsega tekkida võivate võimalike kriitiliste olukordade tarbeks antakse personalile esmaabi ja toimetuleku juhend.
7. Vajadusel kutsutakse meditsiinitöötaja rääkima rühmale antud haigusest.
8. Rühma õpetaja organiseerib, et lapsega säiliks kontakt, haiglas või kodus haige olemise ajal.
9. Lapse ja tema perekonna soove kuulatakse ja nendega arvestatakse.

Vaimne vägivald

Kiusamisele on vaja koheselt reageerida.

1. Kogu infot, jälgi lapsi ja küsitle kolleege - kes on õpetajatest/ lastest kiusamist pealt näinud? Kes on liider? Kas kiusatav provotseerib ise kiusamist?
2. Määratle, kas lapse käitumine oli hetkeline ja ühekordne emotsioon või kestav probleem.
3. Vestle kiusamises kahtlustatavatega individuaalselt. Kuula, ära süüdistata. Oota, millise lahenduse laps ise pakub.
4. Vestle individuaalselt tõenäolise ohvriga. Julgusta rääkima, väldi suunavaid küsimusi.
5. Korralda grupikohtumine kiusamises kahtlustatavatega (kui kiusajaid on mitu).
6. Hinda olukorda ja vastavalt vajadusele korralda kohtumine kiusajate ja ohvriga koos. Leidke lahendused, kuidas suhteid parandada ja sõlmige kokkulepped. Enamasti peab oma käitumist korrigeerima nii kiusaja kui ohver.
7. Tõsisema juhtumi puhul aruta tekkinud olukorda mõlema osapoole vanematega, vajadusel kaasa vanemad grupivestluse juurde.

8. Vajadusel/võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui kiusaja psühholoogi juurde.

Füüsiline vägivald

1. Märka muutusi lapse käitumises ja trauma jälgi tema kehal.
2. Julgusta ohvrit rääkima.
3. Püüa välja selgitada konflikti põhjused ja peamised vägivallatsejad.
4. Tee koostööd lapsevanematega.
5. Käsitte juhtunut vastavalt olukorrale mõlema osapoolega eraldi, mõlema osapoolega koos või rühmas.
6. Kutsu vägivallatseja vanem või vägivallatseja koos vanematega probleemvestlusele.
7. Võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui vägivallatseja psühholoogi juurde.
8. Aita ohvril leida strateegiaid enda kaitsmiseks ja vägivaldsete olukordade vältimiseks.
9. Aita vägivallatsejal leida toimivaid strateegiaid eneseväljendamisel ning oma emotsioonidega toimetulekul.

Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus

Märgid, mis võivad viidata kodusele füüsilisele vägivaldale:

- laps kardab vanemaid,
- laps ei taha koju minna,
- seletamatu muutus käitumises (rõõmsast kurvameelseks vmt),
- laps on hirmunud, endassetõmbunud, passiivne või kõrgenenud agressiivsusega,
- ilmastikule sobimatu riietuse kandmine verevalumite vmt varjamiseks,
- verevalumid kehal,
- ennasthävitav käitumine või selle sagenemine (narkootikumide või alkoholi kuritarvitamine, suitsetamine),
- kodust ärajooksmine.

Mida teha?

1. Räägi oma kahtlustest lasteaija direktorile või sotsiaaltöötajale, kohustuslik on kohaliku omavalitsuse lastekaitse spetsialisti või sotsiaaltöötaja teavitamine.
2. Ole lapse suhtes toetav ja julgustav, kuid mitte pealetükkiv.
3. Julgusta last oma muret täiskasvanuga jagama ja abi küsima.
4. Anna lapsele märku, et juhtumus ei ole laps süüdi.

NB! Vanemaid/hooldajaid ei tohi teavitada, kui on väikseimgi perevägivald kahtlus, teavita kohalikku lastekaitse spetsialisti.

Kui tead, et keegi alla 16 aastane isik on füüsilise väärkohtlemise ohver (või on oht, et ta langeb füüsilise väärkohtlemise ohvriks), on seadusest tulenev kohustus

teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust või -teenistust.

Seksuaalse väärkohtlemise kahtlus

Isik, kellele laps on usaldanud oma mure, pakub tuge kuulates ja õpilast rääkima julgustades.

Kui tead või kahtlustad, et keegi alla 16-aastane isik on jäetud hooletusse või et ta on emotsionaalse, füüsilise või seksuaalse väärkohtlemise ohver (või kui on oht, et ta selle ohvriks langeb), on seadusest tulenev kohustus teavitada sellest politseid. Kõige otstarbekam on teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust ja/või noorsoopolitseid.

Haigused ja esmaabi

Astmahoog

Tunnused:

- hingamisraskus, oluliselt pikenenud väljahingamine,
- vilinad väljahingamisel,
- raskendatud kõnelemine ja sosistamine,
- huuled, kõrvalestad ja küünevallid hallikassinised,
- rahutus, kurnatus,
- köha.

Esmaabi:

- säilita rahu ja julgusta kannatanut,
- aita tal kasutada oma astmahoo ravimeid,
- palu tal hingata aeglaselt ja sügavalt sisse ja lühidalt ning kiirelt välja,
- ära pane kannatanut pikali, las ta valib endale mugava asendi ise – harilikult istuva,
- kui hoog ei leevene, palu kannatanul võtta inhalaatorist teine doos,
- kui inhalaatori toime puudub viie minuti jooksul, helista 112,
- aita kannatanul kasutada inhalaatorit iga 5- 10 minuti järel,
- ära kasuta inhalaatorit rohkem kui maksimaalselt ette nähtud,
- jälgi kannatanu hingamist ja pulssi,
- kui kannatanu kaotab teadvuse, aeta ta püsivasse küliliasendisse,
- vajadusel elustamise ABC.

Diabeet ehk suhkruhaigus

Kui varasemast teada suhkruhaige tunneb ennast halvasti, anna talle magusat, see kõrvaldab kiiresti hüpoglükeemia (normist madalam veresuhkru tase) ega kahjusta oluliselt hüperglükeemia (normist kõrgem veresuhkru tase) korral.

Eluohtlikud teadvusehäired diabeedi korral

Hüperglükeemia

Kõrge veresuhkur pikema aja jooksul võib viia teadvusekaotuseni. Teadvusekaotus kujuneb välja päevadega.

Tunnused:

- soe ja kuiv nahk, kiire pulss ja hingamine,
- atsetoonilõhn suust, tugev janu, sage urineerimine,
- ravita uimasus ja seejärel teadvusekaotus.

Esmaabi:

- kui kannatanu on teadvuseta, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- helista 112,
- jälgi elutähtsaid funktsioone (teadvust, hingamist, pulssi).

Hüpoglükeemia

Teadvusehäire liialt madala veresuhkru korral (alla 3,0mmol/l) kujuneb välja väga kiiresti, minutitega.

Tunnused:

- nõrkus, pearinglus, näljatunne,
- lihastõmbused, värinad,
- nahk kahvatu, külm, higine,
- ebaadekvaatne käitumine,
- kannatanu võib kiiresti kaotada teadvuse,
- sageli võivad esineda krambid.

Esmaabi:

- anna kannatanule kiiresti magusat jooki (4 – 5 supilusikatäit suhkrut klaasi vee kohta),
- võib anda ka kommi, šokolaadi, küpsist,
- kui kannatanu seisund paraneb kiiresti, anna talle rohkem süüa ja juua ning luba tal puhata, kuni ta hakkab ennast paremini tundma,
- kui kannatanu on teadvuseta, ava ta hingamisteed ja kontrolli hingamist ja pulssi,
- vajadusel elustamise ABC,
- kui teadvuseta kannatanu hingab, aseta ta püsivasse külili-asendisse,
- ära ürita teadvuseta kannatanule midagi suhu panna,
- helista 112.

Epilepsiahoog

Sinu eesmärgid:

1. Kaitsta kannatanut vigastuste eest.
2. Abistada teda pärast teadvuse taastumist.
3. Kui vaja, helistada 112.

Epilepsiale on iseloomulik:

- kannatanu kaotab järsku teadvuse, sageli karjatades vahetult enne,
- lihased muutuvad jäigaks, selg kumerdub tahapoole,
- võib tekkida hingamisseiskus,
- algavad kramplikud lihastõmbused, lõuad võivad olla kokkusurutud ja hingamine võib olla häälekas,
- suu võib olla täitunud verise süljega, kui esinevad keele või huulte hammustushaavad,
- kusepõis ja põrassool võivad tühjeneda,
- lihased lõõgastuvad ja taastub normaalne hingamine, kannatanu tuleb teadvusele mõne minuti jooksul,
- kannatanu võib olla uimane, käituda kummaliselt või endaga juhtunust mitte teadlik olla,
- pärast hoogu võib kannatanu jääda sügavalt magama.

Esmaabi:

- kaitse kannatanut vigastuste eest. Püüa kergendada tema kukkumist, tee ruum tema ümber vabaks,
- ära pane talle midagi suhu, ära hoiu teda jõuga kinni,
- ära kannatanut liiguta kui ta pole otseses hädaohus,
- jäta meelde kellaeg, millal kramp hakkas,
- võimalusel kaitse kannatanu pead, asetades pehme padja pea alla,
- vabasta kaela ümbritsevad riided,
- hoo lakkamisel ava hingamisteed ja kontrolli hingamist, vajadusel alusta elustamise ABC,
- kui kannatanu hingab, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- märgi ära krambihoo kestus.

Helista 112, kui

- kannatanu on teadvuseta kauem kui kümme minutit,
- krambihoo kestus kauem kui viis minutit,
- krambid on esmakordselt elus,
- esinevad korduvad krambihood.

LISA 1 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet

Jää rahulikuks! Proovi vestlusest saada maksimaalselt infot, ära ise telefonikõnet lõpeta!

Kõne vastuvõtu aeg (kuupäev/kellaeg)
Mil viisil võib rünnak toimuda (kirjeldada/tsiteerida ähvarduse teksti)?
Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)?
Kus rünnak toimub (aadress, objekti nimetus, asukoht)?
Kes on ründaja (kui on teada isik, siis lisada nimi, sünniaeg, kontaktid jms)? Kui on teada ründaja isikukirjeldus, siis lisada ka see.
Milliseid vahendeid ründaja võib kasutada (relvad, süütevahendid jm – kirjeldada nii täpselt kui võimalik)?
Kas ründaja on sündmuskohal?
Mis on ründaja tegevuse eesmärk?
Helistaja asukoht, nimi, telefoninumber:
Kõne vastuvõtmise kuupäev ja kellaeg:
Kõne vastuvõtja nimi ja kontaktandmed:
HELISTAJA ISIK: ☐ mees ☐ naine ☐ tüdruk ☐ poiss ☐ laps, täpsemalt ei oska hinnata. Oletatav vanus _____
Mis keeles rääkis? ☐ eesti ☐ vene ☐ inglise muu _____
Kas helistaja kõneles mõnes murdes või murrakus? _____
Kas helistaja hääli oli teile tuttav? ☐ jah ☐ ei
Kui jah, siis keda see meenutas? _____
KÕNE HINDAMINE
Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad):
☐ kiire ☐ aeglane ☐ rahulik ☐ ärevil ☐ hirmunud
☐ kahtlev ☐ vihane ☐ enesekindel ☐ karjuv ☐ kriiskav
☐ selge ☐ kogelev ☐ kurb ☐ nutune ☐ joobes
☐ katkendlik ☐ kähisev ☐ mõmisev ☐ läbi nina ☐ seosetu
☐ segane ☐ rõõmus ☐ itsitustega ☐ aktsendiga ☐ moonutatud
☐ muu _____

Kas helistaja keelekasutus oli hea ja korrektne? jah ei

Kas hääletoon muutus kõne ajal? Kuidas? _____

Kas Teil tekkis mulje, et ähvardaja tunneb Teid või ähvarduse objekti? Miks Te nii arvate? _____

Kas ähvardaja helistas ühe korra või mitu korda? _____

Kas ähvardaja kõnes esines kõnedefekte, viiteid vaimsele puudele või muud tavapärasest erinevat? Kui jah, siis mis konkreetselt? _____

Kas helistaja mainis kedagi nimeliselt? Keda? _____

Kas kõne taustal oli kuulda teiste inimeste häält, naeru, itsitamist vms? _____

Kas kõne taustal oli kuulda müra (masinad, seadmed, liiklusmüra, muusika, muu)? _____

Muud tähelepanekud? _____

LISA 2 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet

Kõne vastuvõtu aeg (kellaaeg, kuupäev)

Kus lõhkeseadeldis asub (täpne aadress, objekti nimetus, asukoht)?

.....

Milline lõhkeseadeldis välja näeb (suurus, kuju, materjal jne.)?

.....

Kuidas käivitub?

.....

Millal pomm plahvatab (kuupäev/kellaaeg) ?

Millal ja kes selle pani?

.....

Milline on pommipanemise eesmärk, taotlused, nõudmised?

.....

Helistaja nimi ja telefoni number millelt helistatakse?

.....

1. Helistaja isik: mees naine tüdruk poiss
 laps, täpsemalt ei oska hinnata. Oletatav vanus _____

2. Mis keeles rääkis? eesti vene inglise
muu _____

3. Kas helistaja hääl oli teile tuttav? jah ei

4. Kui jah, siis keda see meenutas? _____

5. Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad):

kiire aeglane selge kogelev vanduv

moonutatud seosetu segane erutatud nutune

muu _____

6. Taustahelid:

inimhääled muusika liiklusrüü kontor

tööstus itsitamine muu _____

7. Kõne kokkuvõte:

.....
.....
.....
.....
.....

8. Kas on objektil, asutusel või mõnel asutuses töötaval isikul eelnevalt esinenud (pommi)ähvardusi?

.....
.....

Täitja nimi, kuupäev, kellaeg, telefoni nr.

...../...../.....
...../.....